

Asia: VN/13749/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Koko maan rahoituksen tasossa huomioon otettava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvu arvio vuosille 2027–2030 (7 § 1 mom.)

Kyseessä on teknisluonteinen SOME-malliin perustuva päivitys.

-

2. Palvelutarpeen kasvun huomioon ottamista koskevat säästötoimenpiteet (7 § 1 mom. ja 36 § 1 mom.)

Palvelutarpeen kasvusta ehdotetaan otettavaksi rahoituksessa huomioon 60 prosenttia vuodesta 2027. Määräaikaisesta 0,2 prosenttiyksikön korotuksesta luovuttaisiin vuodesta 2028.

Enonkosken kunta ei hyväksy ehdotettua muutosta, koska rahoitusleikkaus vaikuttaa erityisesti niille alueille (mm. Etelä-Savon hyvinvointialue), joissa on ikääntynyt väestö, kasvava palvelutarve ja vähenevä väestö.

3. Palvelutarpeen kasvun säästöjen kohdentaminen ja säästökompensaatio (3 § 1 mom.)

Palvelutarpeen kasvua koskeva säästö kohdennettaisiin kaikille hyvinvointialueille sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen määräytymistekijöiden perusteella.

Säästötoimenpiteiden vaikutuksia kompensoitaisiin nostamalla palvelutarpeen määräytymistekijän rahoitusosuutta yhdellä prosenttiyksiköllä ja vastaavasti vähentämällä asukasperusteista osuutta vuonna 2028.

Enonkosken kunta ei sinänsä kannata säästöä, mutta kannatettavaa tässä esityksessä on palvelutarpeen määräytymistekijän rahoitusosuuden nosto.

4. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvemallin päivitykset (14 § ja lain liite)

Tarvetekijöiden ja niiden kertoimien taustalla olevissa käyttö- ja kustannustiedoissa otettaisiin huomioon uusimmat tiedot ja nykyisiin tarvetekijöihin tehtäisiin eräitä tarkistuksia, mutta ei toteutettaisiin tarvetekijöitä tai tietopoimintoja koskevia merkittäviä laajennuksia. Yksityisen terveydenhuollon diagnoositietojen huomioon ottamista rahoituksessa rajattaisiin osittain.

Enonkosken kunta kannattaa uusimman tiedon ja nykyisten tarvetekijöiden tarkistuksia – samoin kuin esitystä, jossa THL:lla olisi oikeus tarkistaa ja korjata tarvekertoimien pohjatiedoissa olevia merkittäviä virheitä. Tietojen luotettavuutta tulee nykyisestään lisätä.

5. Palvelutarvekertoimien tietopohjan laadun turvaaminen (14 § 3 mom. ja 26 a § 2 mom.)

THL:n tehtävää tarkistaa tietopohjan laatua ja oikeutta korjata rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä selkiytettäisiin. Valtiovarainministeriö voisi rahoituspäätöksessä ottaa huomioon rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä, jotka vaikuttaisivat merkittävästi hyvinvointialuekohtaiseen rahoitukseen.

Enonkosken kunta kannattaa tätä esitystä ja esittää, että mahdolliset virheet ja puutteet tulisi voida huomioida rahoituksessa.

6. Saaristoisuus rahoituksen määräytymistekijänä (19 §)

Saaristolain määritelmän mukaiselle saaristoiselle hyvinvointialueelle laskettaisiin saaristoisuuskerroin, jonka perusteella määriteltäisiin hyvinvointialueille saaristoisuuden perusteella kohdennettava sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen rahoitus.

Enonkosken kunta ei hyväksy sitä, että saaristoisten hyvinvointialueiden rahoitus perustuu pitkälti asukasmäärään, mikä vähentää Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoitusta. On huomioitavaa, että Etelä-Savon maakunnassa kausiasutusta on runsaasti yhä enemmän ympärivuotisesti, joka tulee huomioida laskennassa. Erityisesti tämä näkyy pelastustoimen ylläpitokustannuksina, jotka tulisi pystyä huomioimaan tarkemmin kausiasukkaiden osalta. Huomioitavaa on, että hyvinvointialue joutuu kattamaan pelastustoimen rahoitusta muusta rahoitusosuudesta usealla miljoonalla eurolla, koska alueella on laaja, suurelta osin pääkaupunkiseudulta tuleva kausiasutus, sitä myötä palvelujen kysynnän suuri kausivaihtelu ja kiinteistöjen määrä kasvaa.

7. Siirtymätasauksien porrastuksen muuttaminen (35 § 2–5 mom.)

Siirtymätasausten porrastusta muutettaisiin sekä siirtymätasausvähennysten että -lisien osalta kymmenellä eurolla asukasta kohden lisää vuosittain vuodesta 2027 siten, että pysyvien siirtymätasausten määrä vähenee noin neljäsosalla vuoden 2030 loppuun mennessä.

Enonkosken kunta vastustaa tätä säästötoimea, koska se heikentää Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoitusta nykymalliin verrattuna.

8. Siirtymätasauksia koskeva säästötoimenpide ja sen kohdentaminen (40 §)

Siirtymätasauksista valtion rahoittamasta osuudesta siirrettäisiin hyvinvointialueiden rahoitettavaksi 53 milj. euroa vuonna 2028, 91 milj. euroa vuonna 2029 ja 82 milj. euroa vuodesta 2030. Rahoituksen vähennys kohdistettaisiin asukasta kohden yhtä suurena kaikille hyvinvointialueille, lukuunottamatta niitä siirtymätasauslisää saavia hyvinvointialueita, joilla siirtymätasaus on laskennallisen rahoituksen kehityksen huomioon ottaen tarpeen palvelujen järjestämiseksi riittävän rahoituksen turvaamiseksi.

Enonkosken kunta ei kannata siirtymätasauksiin kohdistuvaa säästötoimenpidettä, jossa valtion rahoittamasta osuudesta siirretään merkittävä osa hyvinvointialueiden rahoitettavaksi vuosina 2028–2030.

9. Kommenttinne koskien saariston käsitettä (saaristolain 3 §)

Enonkosken kunnan mielestä saariston käsite (tieyhteyden puuttuminen) on selkeä, mutta tämän lisäksi tulee huomioida myös saaristoisuudesta ja vesistöistä johtuvat pitkät välimatkat.

10. Kommenttinne koskien saaristoista hyvinvointialuetta (saaristolain 9 a §) sekä siihen liittyvää valtioneuvoston asetusta

Enonkosken kunta kannattaa sitä, että määritellään selkäesti sellaiset hyvinvointialueet, jotka ovat saaristoisia ja pisteytyksen selkiyttämistä. On kuitenkin samalla huomioitava, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottamiseen saaristoisilla alueilla liittyy monia haasteita mm. palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta.

11. Mahdolliset muut kommentit hallituksen esitysluonnoksesta

Enonkosken kunta tuo esille erittäin suuren huolen siitä, että jo nykyisellä ja mahdollisella tulevalla rahoitusmallilla ei pystytä tuottamaan Etelä-Savon hyvinvointialueen asukkaille ja runsaalle kausiasutukselle riittäviä ja tarkoituksenmukaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen alkuperäinen tavoitehan oli, että uudistuksella turvataan yhdenvertaiset ja laadukkaat palvelut kaikille suomalaisille asuinpaikasta riippumatta. Uudistuksella pyrittiin myös kaventamaan terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantamaan palvelujen saatavuutta.

Laurio Minna

Enonkosken kunta - Enonkosken kunnanhallitus 3.3.2026 § 41